

Tilburg University

Economische perspectieven

Kaag, H.A.

Published in:
Maandschrift Economie

Publication date:
1937

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Kaag, H. A. (1937). Economische perspectieven. *Maandschrift Economie*, 3(1), 1-4.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

ECONOMIE

Tijdschrift voor Algemeen Economische
Bedrijfs-Economische en Sociale Vraagstukken

Derde Jaargang

Aflevering 1

Oct. 1937

Economische perspectieven

door

Prof. H. A. KAAG

Sedert een artikel in het laatste nummer van ons tijdschrift, getiteld: „Is een economische crisis in zicht?“, is er wat meer teekening gekomen in de internationale economische situatie. De scherpe daling van de effectenkoersen heeft zich voortgezet. De daling van de verschillende metaalprijzen droeg een scherp karakter, terwijl ook hier en daar een vermindering van de productie te constateeren viel. Illustratief in dit opzicht is de uitdooving van enkele hoogovens der United States Steel Corporation. Het is dan ook zeker onjuist in de reacties der laatste weken slechts een zeer tijdelijke beursreactie te zien, welke de rest van het economisch leven niet raakt.

Toch schijnen de factoren voor een werkelijk acute, economische crisis niet gegeven. Met uitzondering van Engeland is nergens van een sterke uitzetting der credietverleening en een omvangrijke investeeering sprake. Een van de oorzaken van den terugslag in de Vereenigde Staten is zelfs, dat de verwachte boom in onroerende goederen uitbleef, terwijl in verband met die verwachting de Regeering van de Vereenigde Staten haar uitgaven voor z.g. groote werken verminderde. Het juist verschenen overzicht van de Amerikaansche schatkist is in dit opzicht illustratief. Daarnaast meende men in verband met een dreigende boom consequent een politiek van sluitend budget te moeten toepassen.

Geruststellend is verder dat van een spanning van de geldmarkten nergens teekenen aanwezig zijn en integendeel de credietbasis grooter is dan ooit. In het licht dezer

feiten hoeft voor een herhaling van de verschijnselen, zooals die zich in de periode 1929—1931 voordeden niet te worden gevreesd. Veeleer schijnen de teekenen erop te wijzen, dat wij te doen hebben met een z.g. „secondary slump”, welke weliswaar een onderbreking echter niet een afbreking van de opgaande lijn zal beteekenen.

Voor ons land hoeft deze tijdelijke terugslag niet zonder meer nadeelig te zijn. Door ons uit te schakelen uit de internationale conjunctuur-opleving gedurende meerdere jaren, kwam Nederland in de vrij moeilijke positie te verkeeren, dat het begin van haar opgang samenviel met een hausse-beweging elders. Daardoor was het ook alleen mogelijk een verbetering en uitbreiding van het productie-apparaat tegen hausseprijzen te financieren. Men denke slechts aan de scheepvaart. Heel begrijpelijk waren tal van scheepvaart-ondernemingen angstig om op het zoo sterk gestegen prijsniveau der materialen hun vloot grondig te vernieuwen. En wat van de scheepvaart geldt, geldt in min of meerdere mate van de meeste onzer nationale industrieën. De terugslag op de wereldmarkt en met name de belangrijke daling van de verschillende prijzen van metalen, bieden ons nu de gelegenheid op belangrijk minder kostbare wijze het productie-apparaat in overeenstemming te brengen met de eischen van den tijd.

Indien men de situatie zóó beziet is het mogelijk uit de nood een deugd te maken. Daarvoor is het noodzakelijk dat de overheid door haar politiek een stimuleerenden invloed uitoefent en door haar monetaire politiek het evenwicht tusschen binnen- en buitenlandsch prijsniveau blijft handhaven.

Zooals wij in een vorige beschouwing reeds aangaven kan dat onder bepaalde omstandigheden een herziening van de verhouding van de eigen valuta tot de groote internationale valuta's noodzakelijk maken. De waarschijnlijke teruggang van de internationale markt verhoogt daarnaast het belang van de binnenlandsche markt. Men stimuleere deze door een politiek van groote werken in versneld tempo voort te zetten en door een verstandige begrootings-politiek. Een verstandige begrootings-politiek wil niet

altijd zeggen een politiek van sluitende begrooting, althans van sluitende begrooting over een jaar bekeken.

Wij willen onze meening over de millioenen-nota in afwachting van een nadere toelichting van den Minister van Financiën in de Tweede Kamer der Staten-Generaal nog opschorten. De eerste indruk, die dit stuk echter heeft gemaakt, is dat in een te snel tempo wordt getracht in de budgetaire positie de ravages die een vorige deflatie-politiek daaraan toebracht te herstellen. Een zoodanige politiek kan voor de verdere ontwikkeling van de Nederlandsche conjunctuur en daardoor ook van den toestand van 's-Rijks financiën bedenkelijk worden. Terecht heeft men in de betrekking tot de defensie de meening gehuldigd, dat er boven de belangen van een finantieel evenwicht nog hoogere belangen staan. Geldt datzelfde echter niet in hooge mate in betrekking tot het behoud van onze nationale volkskrachten? Om slechts een voorbeeld te noemen: wordt het niet hoog tijd, dat een einde wordt gemaakt aan de voor het onderwijs fnuikend hooge leerlingenschaal bij het Lager en ook bij het Middelbaar onderwijs? Gezien ook de talrijke onderwijskrachten, die thans nog werkloos rondloopen, is dat niet een uitgave, die in de huidige economische situatie kan en moet worden gedragen? En is het verder werkelijk onmogelijk om de steunuitkeering aan de werkloozen te verhoogen evenredig aan het verhoogde kostenpeil? Met belangstelling zien wij daarop een antwoord tegemoet bij de algemeene beschouwing over de staatsbegrooting.

Naast deze, direct om een oplossing vragende problemen, staat echter een breeder vraagstuk. Zooals wij boven reeds constateerden is het niet waarschijnlijk, dat wij thans reeds voor een eigenlijke economische crisis staan. De omstandigheden in de wereld zijn echter gedurende de laatste jaren niet dusdanig veranderd, dat men zou mogen verwachten, dat een eigenlijke economische crisis nu voorgoed tot het verleden zou behooren. Zoo goed als zeker zullen wij binnen eenige jaren weer voor een zelfde verschijnsel komen te staan. Moge dan de verschillende Regeeringen niet onvoorbereid zijn. Het is daarom wenschelijk reeds thans te overleggen, wat dan te doen staat. Indien wij

thans reeds voorbereidingen treffen voor een mogelijke, internationale oorlog, is het dan niet verstandig om ook nu reeds voorbereidingen te treffen voor een bijna zekere, binnen enkele jaren optredende nieuwe crisis? Moge de Regeering ook in dit opzicht diligent zijn.